

Elevers sociala samvaro och normer som styr - en aktionsforskningsstudie i åk 8-9

Syfte

Att undersöka elevers och lärares föreställningar om elevers sociala samvaro i en skolklass åk 8-9 och dess implikationer i ett förbättringsarbete för att skapa en trygg skolmiljö.

Studiens huvudsakliga fokus riktas mot hur utsatta elevers situation kan förstås och förändras.

En studie – tre beröringspunkter utifrån ett normkritiskt perspektiv

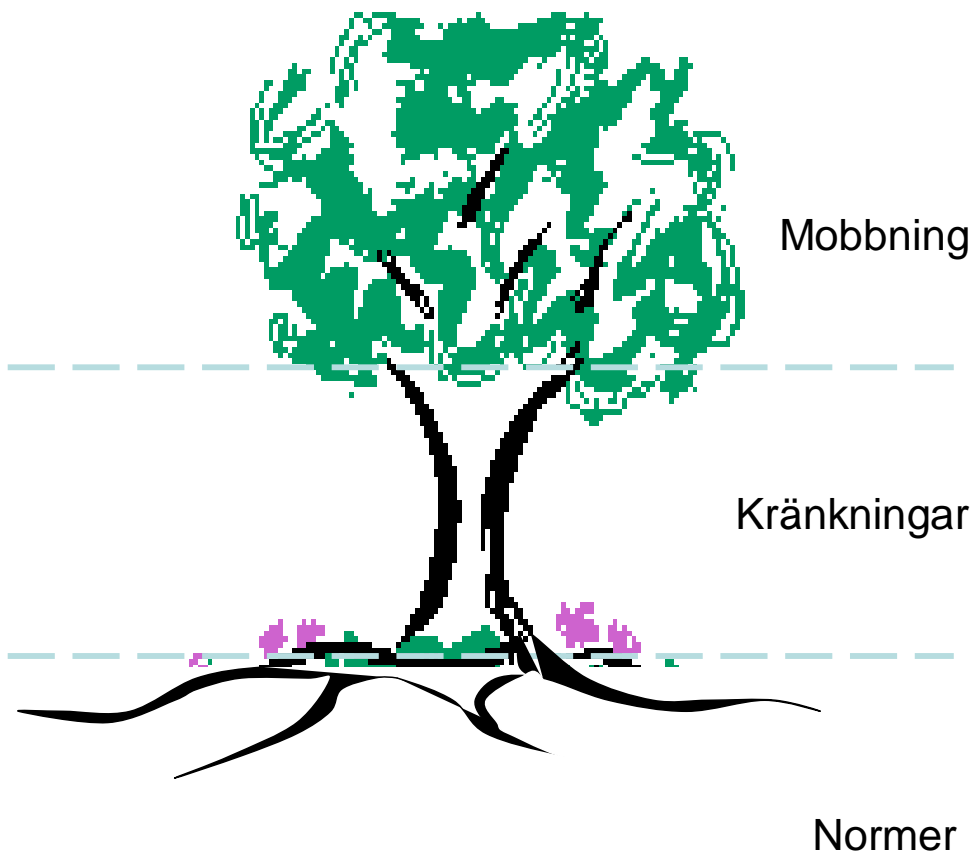
Elev – elevrelationer

Elev – lärarrelationer

Läraryr – lärarrelationer

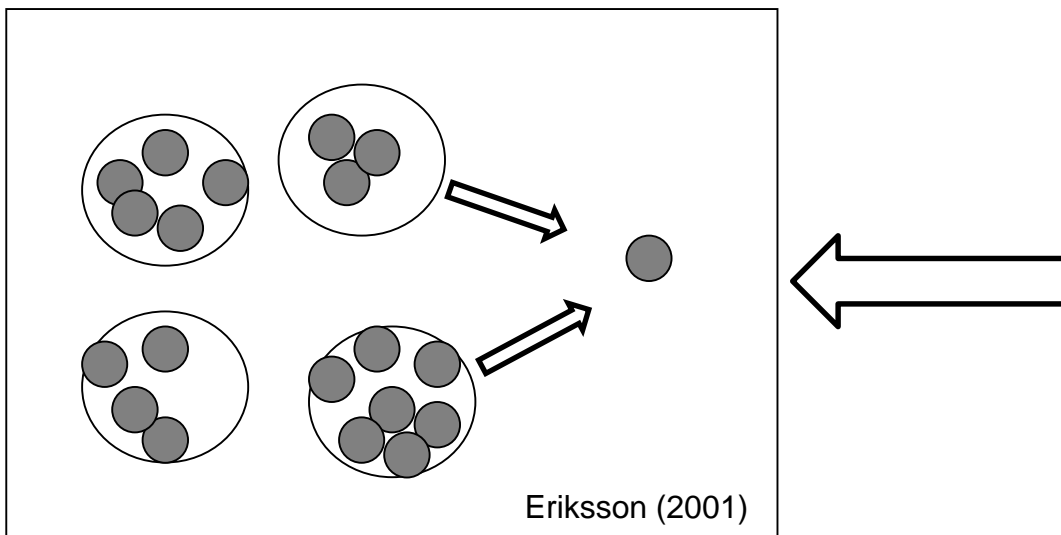
Jenvén (2015)

Normer → Kränkande handlingar → Mobbning

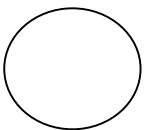

Jenvén (2015)

Skolan som ett *administrativt* och ett *socialt* system

Administrativt system: klassen

Socialt system av grupper/undergrupper

Elev

Tre möjliga utvägar för den mobbade

1. Byta klass
2. Göra *allt* för att bli accepterad av någon klick i klassen.
3. Acceptera sin nuvarande status

Agevall (2007)

Elevroller i en mobbningssituation

1. "Den som blir utsatt"
2. "Försvarare"
3. "Utomstående"
4. "Den som utsätter"
5. "Assistent"
6. "Medlöpare"

Skolverket (2013)

Exempel på kränkningar

Fysiska

- puttar, tacklar
- knäar, slår eller sparkar
- tilltag med redskap
- snärtar, nyps
- trycker upp någon mot en vägg
- sätter sig på någon
- håller emot
- ”mular” med snö

Psykiska

- säger elaka kommentarer
- pratar ”skit” om någon
- ”himlar” med ögonen, ger blickar
- suckar
- ignorerar, lämnar (går iväg)
- hotar, retar
- fryser ut säger:-” vi vill vá själva”

Textburna

- skriver lappar
- klottrar på väggar, bänkar
- mailar, chattar, skriver SMS osv

Normer

Normer är grogrunden till kränkningar enligt Skolverket (2009)

Oskrivna regler som talar om hur man bör vara i ett visst sammanhang – handlingsinriktade

Klädsel

Jargong

Attityd

Språkbruk

Kroppsspråk

Elever i en skolklass sätter sina egna normer vilka kan gå stick i stäv med skolans gällande normer!

Gällande normer för att vara populär:

1. Man ska vara en stark individ.
2. Se bra ut.
3. Vara sportig och vältränad.
4. Ha ett stort socialt nätverk med många kompisar.
5. Vara utåtriktad, ta för sig.
6. Ha ett gott beteende och
7. Vara studieinriktad.

Holm (2008)

Normen, att inte vara studieinriktad kan ta sig uttryck genom att elever exempelvis försöker leda in lektionen på sidospår!

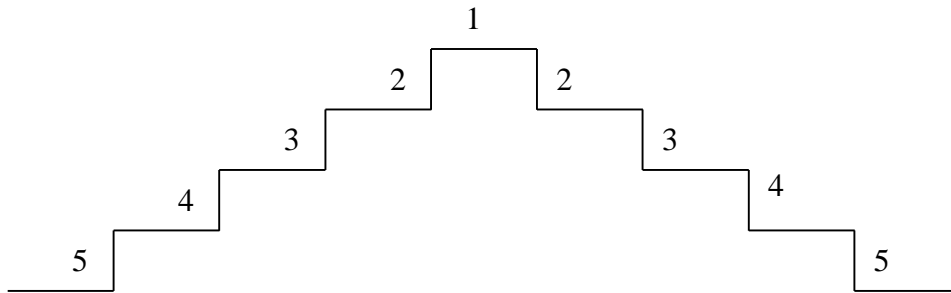
- (1) Att undvika skolarbete och
- (2) Skapa avbrott av olika karaktär

Jenvén (2015)

”Hur ni har det tillsammans i klassen”

Grupperingar

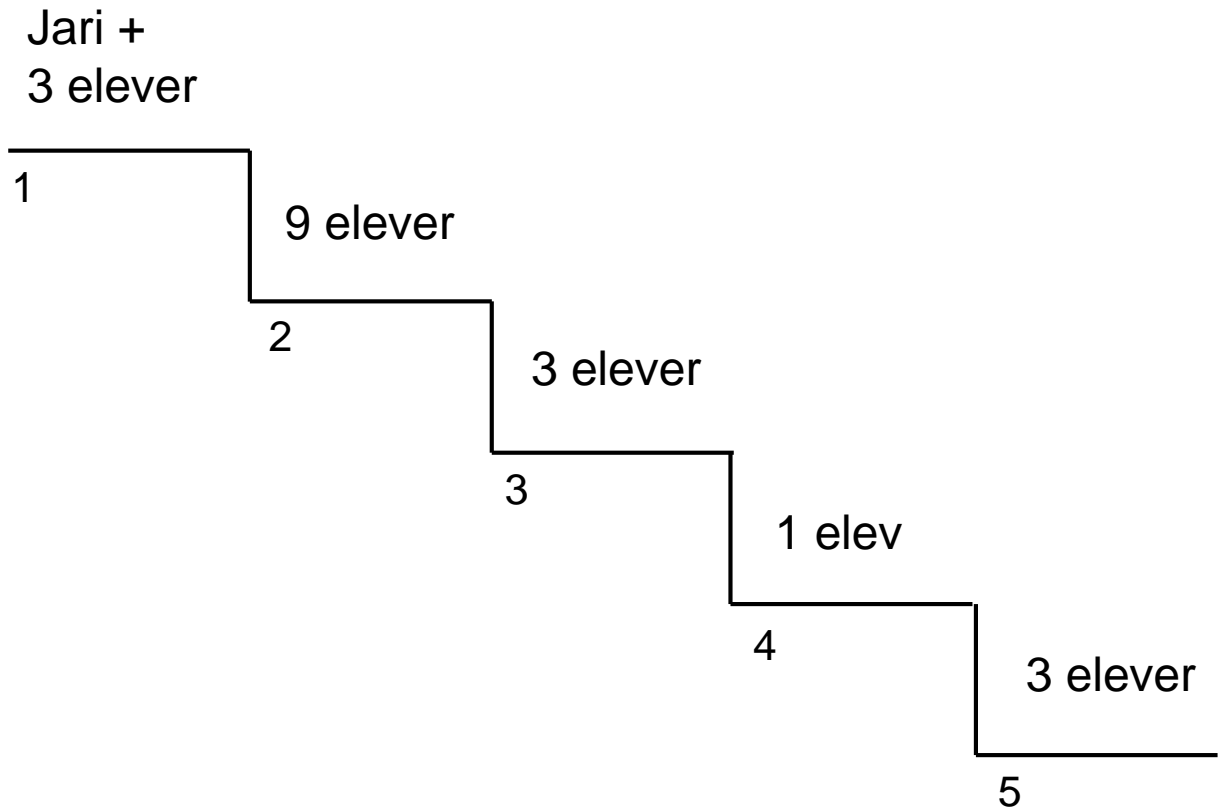
Individuella positioner

Översta steget (Nivå 1): Hög position

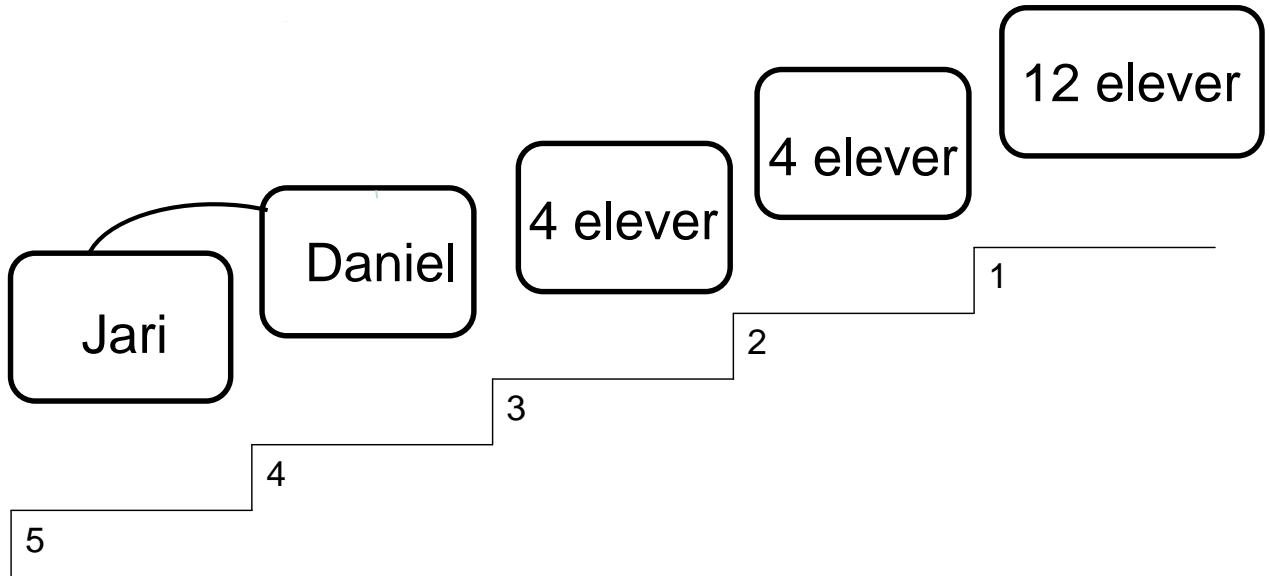
Nedersta steget (Nivå 5): Låg position

Jaris trappa - Individuella positioneringar

”Att visa respekt i olika grad”

Jaris trappa - Grupperingar

En "bestämmandehierarki" (makt)

Frågeställningar

1. Hur kan man förstå och förbättra utsatta elevers situation?
2. Hur kan man förstå fenomenet antipluggkultur?
3. Varför underpresterar vissa elever?
4. Hur kan man skapa normer som bidrar till en kultur där elever upplever att lärandet är viktigt?

Mätningar & resultat

Andel elever som känner arbetsro elevenkät/ "Unikum"
Årskurs 6-9

Elever/klassantal = %

Vt 2012	63%
Ht 2012	78%
Vt 2013	78%
Ht 2013	85%
Vt 2014	88%
Ht 2014	91%
Vt 2015	92,5%

Framgångsfaktorer:

- ett medvetet och systematiskt arbete
- rektorns engagemang